

dem exigunt, deducerentur. Thoracem uero aërem per os & narium foramina attracturum, ac rursus eundem emissurum, ut uocis respirationisq; autor efficeretur, elatius collocari de-
cui. Porro ne nimium uentriculus ab ore remoueretur, quumq; longus ab ipso ad recremento-
rum expulsionis locum ductus sit, Natura illum quam potuit proximè ori subiunxit. Sub tho-
race enim & septo transuerso inter iecur & lienem medius statim¹ ponitur, uiamq; ab ore ci-
bos ad se deferentē obtinet, quæ ab usu² *σιροφύ* nuncupatur, & etiam illis communi nomine
quo omnem angustum ductum, seu collum isthmi modo alicui ampliori uentri præpositū uo-
cant, *σφύγγα* dicitur: qua uoce nos Celsus & Ciceronem imitati potius utemur, quàm gula
alijs (uti & meri & uescet) non infrequenti dictione. Hæc nanque uia linguam ad radicem eius
hærens excipit, ac utraque parte³ tonsillas attingens, à palati extremo principium sortitur, ac
agitatione motibusq; linguæ depulsum, & quasi detrusum cibum suscipiens, illum deorsum,
pellit partibus ipsius quæ sunt infra id quod deuoratur dilatatis, quæ uero supra contractis.
Neruo sa enim membrana uel, ut facile dilatetur, prompteq; rursus cōcidat, effecta est: & fibris
suo muneri famulantibus intertextitur, ac reliquorum denique corporis ductuum modo teres
& intus accuratè læuis lubricaq; cernitur.⁴ Duabus etenim proprijs cōstat tunicis, substantia,
duritie, crassitie, & fibrarum specie uariantibus. Harum interior quidem neuosior, durior, &
paulo tenuior, ac totius oris palatq; tunica continua est, & rectis fibris manuū in star ciborum
attractioni subseruientibus donatur. Exterior uero crassior, mollior, propemodumq; muscu-
lorum natura participans carnosior uisitur, unde etiam cibi conficiendi uim plerique ipsi alcri
bunt: dein transuersis duntaxat circularibus ue abundat fibris, quæ ciborum interiores tunica
fibræ beneficio attractorū scilicet, magisq; subitam in uentriculum propulsionē efficiant:
& si quando uomentibus uentriculus quippiā protrudit, ad eius educationē summo opere etiam
auxiliantur. Duabus his solum fibrarum differentijs stomachus indiguit, ut rectæ quidem at-
traherent, transuersæ autem arcuantes pellerēt. Nam si obliquæ accessissent, cibus in stomacho
longiori mora hæreret: quod nō solum homini inuili, sed & importunum ac molestum esset,
quando stomachus cibo plenus, ita prolixius distenderetur, asperaq; arteriæ ac pulmonibus &
magnæ itidem arteriæ, dum ea dilatantur, diutius obstaculo esset. Natura enim stomachū tuū,
& illa quæ modò comprehendit organa minùs molestaturū, per ceruicem thoracemq; ad uen-
triculum porrigens, exactè supra mediam ceruicis uertebraarum & quatuor primarum thora-
cis sedem, in neutram partem inclinantem asperaq; arteriæ subtensum⁵ deducit. Ad principiu
uero quintæ thoracis uertræ⁶ stomachus ut ampliori magnæ arteriæ trunco secundū dor-
si uertebra inferiora corporis petenti cedat, nōnihil in dextrum latus à media uertebraarum re-
gione abscedit, arteriæ illi proximæ ad nonā usque thoracis uertebra repens: quò simulatq;
pertingit, ab eius uertebra eleuatus corpore arteriam elatius (ne illa fortè à deuorato cibo com-
primatur) ascendit, neruosam septi transuersi partem uersus sinistram latus⁷ penetrans. Non
equidem ut cum Hippocrate Galenus censuit, arteriæ hæc ad inferiora corporis prolabantis
foramine utens, uerū peculiari, quod ipsi neruisq; cum illo descenditibus (dum septum de-
scriberetur) præparatum esse diximus. Neque uero administratio tantum, sed & ratio quoque
id commonstrabit, dummodo⁸ superius uentriculi orificium ad amussim perpendere non gra-
ueris. Hoc nanq; uentriculi mediæ sedi quod ad⁹ priora¹⁰ posterioraq; spectat, neque inferius
quàm ipsius elatior¹¹ pars habetur, inferi debuit: quod certe accideret, si communi arteriæ fora-
mini stomachus in septo ueretur, atque (ut Galenus reliquosq; Anatomicorū chorus asserit)
ad duodecimam usque thoracis uertebra stomachus arteriæ iunctus uertebri neciteretur, ac
iuxta primam demum lumborū uertebra, aut paulò infra, arteriam conscendere, & à dextris
in sinistram prorepere inciperet. Quandoquidem arteriæ per septum transitus, qui supra un-
decimam thoracis uertebra, uel Galeni suffragio, consistit, sub posteriori uentriculi sede in
medio ipsius elatioris partis & dimissioris occurrit, non autem ubi elatissima ipsius est regio.
Deinde si ad duodecimā usque thoracis uertebra, secundum arteriæ latus stomachus deicen-
deret ex thorace, & sub septo primū arteriam à dorso eleuatus conscenderet, sursumq; denū
ad uentriculi superius orificium necessariò conuolueretur, pluresq; quàm nunc habeat, anfra-
ctus, eosq; acutis præditos angulis adipisceretur. Ad nonā itaq; thoracis uertebra initium sto-
machus uertebraarum corporibus interuentu membranularū ex ligamentis uertebraarum origi-
nem ducentium cōmittitur, atque ab illis membranulis tertiam tunicam nullis omnino fibris
interstinctam, & uelut secundæ ipsius inuolucrum possidet. Quod uero iuxta quintam thora-
cis uertebra ad dextra potius arteriæ quàm ad sinistra stomachus explicetur, in causa ipsa est
arteria, non adeò tyranni ritu (quamuis multò sit dignior) dorsi mediā sedem occupans, sed
quum à sinistro cordis sinu ortum ducat, & per reliquum ipsius ductum uersus sinistram ca-
uam

Via cibum po-
tius uentricu-
lo deferentis no-
mine.
Initium.

Substantia et
forma ac tū-
ca.

Incessus.

Lib. 5. de Ad-
mi. sectio.
Stomachum
non eodē cum
arteria ma-
gna uti for-
mæ septi.

Lib. 4. de V.
su part.

uæ uenæ¹² subiiciatur, sinistrorsum maiore sui parte necessariò uergens, ac proinde aliquan-
tulum stomacho cedens, communicatorem, ac uelut sociū sedis uertebraarum admittit, adeò
ut stomachus & minus obliquetur, & firmiorem adhuc sedem quàm in sinistro latere repe-
rire posset, obtineat. Porro stomachus non dextram septi perforat sedem, rectaq; in uentri-
culum ex dextro dorsi latere porrigitur, sed arteriæ superuectus¹³ obtusoq; obliquatus angulo
sinistram petit, ne stomachus uentriculum adeundo iecur uniuersam dextram sedem inferio-
ris regionis septi occupans, perforare cogatur, sed eam septi partem adinueniat, qua minor
iecoris pars ipsi facilem aditum præbitura consistit.¹⁴ Talis sanè est tenuior totius iecoris por-
tio sinistra septi sedi hîc subtenfa, cui in posteriori regione quā stomachus septum permeat,
sinus instar semicirculi insculpitur, stomacho (cuius anteriorem sedem inibi amplectitur)
proportione congruens. Neque est ut quispiam alijs credat dissectionis professoribus, qui
septum, idq; potissimum quod diximus foramen, ne cibus è uentriculo superiora repetat ob-
staculo esse arbitrantur, quum idem quoque tunc in uentriculum cibi descensum potius pro-
hiberet. Quemadmodum & mera quoque est fabula, qua angustior stomachum hic quā
uentriculo continuatur, quàm in ceruice esse contendunt, atra bile in uentriculi superius os
aliene eructata eum colligi constringiq; falsò existimantes. Carterum obliquus ille ductus quo
stomachus arteriam conscendens in sinistram fertur, nervis etiam commodus est, quos pau-
lo post uentriculo inseri audies. Neque profectò sufficit Naturæ, stomacho in eum modum
obliquato ad uelocem ciborum transitum eas quas innuebam tribuisse fibras. uerum ut ipsius
concauitas semper humecta ac uelut uncta esset, glandulas adiunxit,¹⁵ alias quidem ad lauces,
stomacho & laryngi communes, quæ saluam humoremq; illis organis ne exiccantur, præpa-
rantes, Latinis tonsillæ appellantur.¹⁶ In medio itidem propemodum stomachi ductu, quā is
asperæ arteriæ in * duos trunco ad pulmones diuisæ subijcitur, binas alias sæpe stomacho
non apponit modum, sed & in posteriori ipsius sede & ad latera adnectit,¹⁷ illis planè respōden-
tes, quas uesicæ ceruicis initio in uiris Natura circumdedit, & quemadmodum has urinæ se-
minisq; genitalis meatum irrigare humectareq; suo loco commemorabimus, sic etiam glan-
dula stomacho adnata illius amplitudinem irrorant, ac ne ob siccitatem difficilius in uen-
triculum cibus prolabatur, saluiali quodam humore imbuunt. Carterum si quid de stomacho
adhuc dicendum superfit, in uentriculi descriptione id persequemur. Ventrículum qui in
ter reliquos corporis uentres sinus uel non minimam cauitatem obtinet, unde etiam *γαστήρ* &
σπύγγη Græcis, ut nobis uenter & uentriculus potissimum dicitur, mox sub thorace colloca-
tum, iam obiter diximus. Nunc uero exquisitè ipsius situm, formam, quantitatem, substantiā,
tunicas, uenas, arterias, neruos, ac demum ipsius uires, quæq; ad eas auxilij quicquam præ-
stant organa recensebimus. Galenus itaque uentriculum in medio corporis collocatum asse-
rit, quod plerique dissectionum professores ab ipso mutuati non simpliciter enunciant, uerum
hunc secundum omnes positionis differentias ad amussim mediam sedem instar communis
omnium partiu officinæ adeptum asserunt, perfunctoriè admodum in hominis proportionem
metiendi uersati. Sedes enim¹⁸ mucronatæ cartilagini proxima, aut ut Galenus alibi etiam
astruit, umbilicus, haudquaquam erecti corporis medium est, uerum elatissima pubis ossium
regio. At si crura simul cum ceruice illi negligerent, solo uidelicet corporis trunco (quem thora-
cem Aristoteles uocat) intellecto, fortasse regio mucronatæ cartilagini subiecta in corporis me-
dio cōsisteret, uti umbilicus ferè in homine medius est, cui circulus obducitur, qui & manuum
& pedum & uerticis summum æqualibus ferè interuallis complectitur. Neque etiam æqualis
uentriculi portio dextrum & sinistram occupat, neque uentriculus in posteriora adeò atque
in priora corporis exporrigitur, quamuis fortè¹⁹ elatius ipsius orificium id sibi non immeritò
uendicare posset. Statim enim ac stomachus septum in sinistra neruosa ipsius partis sede pene-
trat, continuū cum uentriculo corpus²⁰ efficitur, quod in sinistro latere amplā septi sedem con-
tingens, totam regionē inter iecur & lienem uacuum complectitur. In dextro autem latere uen-
triculus nusquam septum attingit, sed iecoris duntaxat concauo subtenfus, tota ipsius parte su-
periori, & dextro utroque latere à iecore occultatur, tantumq; à dextra septi sede passim abscedit,
quanta iecoris est crassities, quum interim magnam septi sedem (uti modò dicebam) sinistro
suo latere contingat. Neque id sanè admodum lien impedit, qui non ita uentriculi sinistro late-
ri artenditur, adeoq; in corporis anteriora, ut medicorum uulgus arbitrat, pertingit, sed po-
tius in posteriora humilioraq; (tamen & ad latus nonnihil) substernitur. Dein profectò non
solum in sinistram ad septum usque scilicet, quàm in dextrum, utpote sub iecoris tantum cauo
uentriculus magis pertinet: uerum ipsius forma in homine (nulla enim nunc mihi cum Gale-
no, neque canum, neque simiarum est consideratio) talis cernitur, ut maxima ipsius quoque
portio

Glandule sto-
macho crebro
adnate.

Ventriculi si-
tuatio.

Lib. 4. de V.
su part.
Ventriculi si-
tus.